

Міністерство освіти і науки України
ННВК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»
Вінницький національний аграрний університет
Технологічно-промисловий коледж ВНАУ
Могилів-Подільський технологічно-економічний коледж ВНАУ
Ладизинський коледж ВНАУ
Чернятинський коледж ВНАУ
Немирівський коледж будівництва та архітектури ВНАУ
Верхівський сільськогосподарський коледж
Факультет менеджменту та права

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції викладачів і студентів

МОВА, КУЛЬТУРА ТА ОСВІТА

(посвідчення № 65 від 09 лютого 2018 року УІНТЕІ)

19 квітня 2018 року

м. Вінниця

Міністерство освіти і науки України
ННВК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»
Вінницький національний аграрний університет
Технологічно-промисловий коледж ВНАУ
Могилів-Подільський технолого-економічний коледж ВНАУ
Ладизинський коледж ВНАУ
Чернятинський коледж ВНАУ
Немирівський коледж будівництва та архітектури ВНАУ
Верхівський сільськогосподарський коледж
Факультет менеджменту та права

Всеукраїнський науково-навчальний консорціум
Ukrainian scientific-educational consortium

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ І СТУДЕНТІВ**

МОВА, КУЛЬТУРА та ОСВІТА

(посвідчення № 65 від 09 лютого 2018 року УІНТЕІ)

19 квітня 2018 року

ВІННИЦЯ – 2018

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«МОВА, КУЛЬТУРА та ОСВІТА»

УДК 81(082)

ББК 81я5

М 74

Мова, культура та освіта : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів і студентів / Гол. ред. Калетнік Г.М. – Вінниця : ВНАУ, 2018. – 19 квітня. – 256 с.

Організаційний комітет конференції

КАЛЕТНИК Григорій Миколайович – доктор економічних наук, професор, академік НААН України, президент університету, голова організаційного комітету.

МАЗУР Віктор Анатолійович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, ректор університету, заступник голови організаційного комітету.

ГОНЧАРУК Інна Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, проректор з наукової роботи.

ГУНЬКО Ірина Василівна – кандидат технічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної, інноваційної діяльності та роботи з відокремлених структурних підрозділів, віце-президент ННБК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум».

МЕЛЬНИЧУК Ольга Федорівна – доктор юридичних наук, професор, декан факультету менеджменту та права.

Виконавчий комітет конференції

ЦУРКАН Олег Васильович – к. т. н., доцент, директор Ладижинського коледжу ВНАУ.

КУЧЕРЯВИЙ Віталій Петрович – д. с.-г. н., професор, в.о. директора Чернятинського коледжу ВНАУ.

БУДЯК Руслан Володимирович – к. т. н., доцент, директор Технологічно-промислового коледжу ВНАУ.

КАЗЬМІР Валентина Анатоліївна – директор Могилів-Подільського технолого-економічного коледжу ВНАУ.

КОНДРАТОВА Марина Володимирівна – директор Немирівського коледжу будівництва та архітектури ВНАУ.

КУШНІР Олександр Михайлович – к. с.-г. н., директор Верхівського сільськогосподарського коледжу ВНАУ.

ТИМКОВА Валентина Андріївна – завідувач кафедри української та іноземних мов, к. ф. н., доцент, заступник голови організаційного комітету.

ГОЦУЛЯК Юрій Вікторович – к. ю. н., старший викладач кафедри права.

ГОНЧАРУК Тетяна Вікторівна – к. е. н., доцент, учений секретар, в.о. завідувача відділу аспірантури і докторантури.

СІЛКО Ірина Миколаївна – головний бухгалтер університету.

Друкується за ухвалою вченої ради факультету менеджменту та права Вінницького національного аграрного університету (протокол № 8 від 25.04.18)

ЗМІСТ

Бойко А.А., Ярмолюк О.Ю. КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЕКОНОМІСТА.....	7
Бойчук В.Ф. ПРОЕКТНА МЕТОДИКА ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	12
Вінницька Н.О., Пилипак Б.Ю. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДЛЯ СТАНОВЛЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	18
Войцехівська І.С., Ільєва О.П., Риженко М.В. ЗАСТОСУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ СЛОВЕСНОСТІ – ВИМОГА СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	22
Voloshyna O.V., Zhykotanska V.V. THE ROLE OF THE TOP MANAGER IN A COMPANY.....	29
Voloshyna O.V., Kozak M.M., Papayan A.D. CRIME RATE IN THE CITIES OF THE WORLD WITH THE GREATEST CRIME.....	35
Voloshyna O.V., Pelekh V.I. MAIN BUSINESS QUALITIES OF THE LEADER.....	43
Гаврилюк Н.М. ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ДЕРЖАВНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ США.....	50
Нарнык А.А. INTERACTIVE METHODS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE AT HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS AS AN EFFECTIVE WAY TO MASTER STUDENTS' COMMUNICATION SKILLS.....	58
Нерасымчук К.Л., Кравець Р.А. SYMBOLISM – THE UNIVERSAL LANGUAGE OF ALL PEOPLE.....	65
Нолоhots К.М., Кравець Р.А. YOUTH SUBCULTURES IN TEENAGERS' LIFE.....	70

Горбатюк Р.М., Волкова Н.В. ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ВМІННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ НА ОСНОВІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ.....	74
Дудікова Л.В. ОБҐРУНТУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО- ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	77
Заїка Л.С., Касніч Г.Г., ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ОПРАЦЮВАННЯ ДИСКУСІЙНИХ ПИТАНЬ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ....	83
Іlnitskyi V., Dovhan L.I., MODERN PRACTICES OF SOIL CONSERVATION.....	91
Ільчук В.В. ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА АГРАРНОГО ВНЗ.....	93
Іlchuk D.R., Habriichuk L.E. SMARTPHONE USE IN LEARNIN ENGLISH.....	100
Зелінський Т.І., Самойлова С.М. ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В АКАДЕМІЧНІЙ ГРУПІ.....	106
Кириленко В.В., Кириленко Н.М. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ СПІЛКУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ У СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	112
Korchun V., Marchuk Yu., Matiienko O.S. WHAT IS INSURANCE.....	119
Кравець Р.А. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ЗВО.....	122
Лавренчук О.В. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЄВОСТІ ЗНАНЬ..	133

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«МОВА, КУЛЬТУРА та ОСВІТА»

Лебедєва Н.А.

ІНТЕРІОРИЗАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТІ ЗНАНЬ
У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ АГРАРІЯ.....139

Лебедь Ю.Б.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ
ЗАСОБАМИ ОСОБИСТІСНО-ЗОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ.....143

Максімова І.М., Галушак Л.Б., Соляр Л.В.

ВИХОВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ
У НАШИХ ВИХОВАНЦІВ.....149

Марценюк Н.А.

ДІЯЛЬНІСТЬ МЕНЕДЖЕРА АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ
В РИНКОВИХ УМОВАХ.....154

Martsenyuk N.A., Pozur K.S.

ENGLISH CUISINE.....163

Nasonova N.A., Svershok A.V.

STUDYING INNOVATIVE TECHNOLOGIES
IN AUTOMOBILE INDUSTRIES.....166

Мельник В.Г., Штогрін А.О.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО – НОСІЙ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ТА
ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....169

Moroz A.A., Kravets R.A.

NEOLOGISMS IN THE ENGLISH LANGUAGE.....176

Омелько М.А., Кордонська А.В., Кондрук А.М.

РОБОТА КУРАТОРА НАВЧАЛЬНОЇ ГРУПИ
В ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....180

Polyarush O.V., Boyko Y.V.

WAYS TO INCREASE THE EFFECTIVNESS
OF A FOREIGN LANGUAGE LESSON.....186

Похилюк О.М.

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....192

**ВСЕУКРАЇНЬСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«МОВА, КУЛЬТУРА та ОСВІТА»**

Ребяк К., Тимкова В.А. НАЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА ДІЛОВОЇ ЕТИКИ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ.....	199
Рудницька Т.Г., Слободянюк А.А., Подолянчук К.В. THE ROLE OF ENVIRONMENTAL EDUCATION IN FOSTERING STUDENTS' COMPETENCE AND INVOLVEMENT.....	203
Скрипник Н.І. КРЕАТИВНО-ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ВИКЛАДАЧАМИ КАФЕДРИ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ.....	209
Тимкова В.А. ПРОКСЕМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕВЕРБАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ МЕНЕДЖЕРА.....	219
Тимошук М.В., Гаврилюк Н.М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ.....	226
Торорівська М.Е., Kravets R.A. THE ROLE OF A LANGUAGE IN THE NATIONAL CULTURE DEVELOPMENT.....	230
Tulchak L.V. Stadnii O.Y. TRADITIONS AND TERMINOLOGY OF THE COMMUNITY BEST.....	234
Чорна С.А., Кордонська І.В., Бартко Ж.В. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗАСОБАМИ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	239
Shcherbaniuk O., Mazun V., Matiienko O.S. MODERN TRENDS IN BANKRUPTCY OF ENTERPRISES IN UKRAINE AND THEIR SOLUTIONS.....	246
Яцишин О.М. ІНТЕРАКТИВНІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК УМОВА УСПІШНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	249

the kinds of coverage that a business owner needs, in a way analogous to how homeowners' insurance packages the coverages that a homeowner needs.

References:

1. A. Luqman. Investigating the factors influencing the life insurance market in Ethiopia / A. Luqman Problems and Perspectives in Management. 2015. – Volume 13(Issue 2).
2. Dr. Sonal Nena. Performance Evaluation of Life Insurance Corporation (LIC) of India / Dr. Sonal Nena / International Journal of Advance Research in Computer Science and Management Studies. 2013, Volume 1 (Issue 7): pg.113-118.

УДК [36:008–022.218]:316.343

Кравець Р.А.,

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри
української та іноземних мов
факультету менеджменту та права,
ВНАУ

**СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ
ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ЗВО**

Стрімкий науково-технічний прогрес, розвиток інформаційних технологій, посилення глобалізації економіки, масові міграції фахівців, розширення міжкультурних контактів, зближення країн і народів, орієнтація суспільства на діалог культур є характерними політичними й соціокультурними чинниками, які визначають цивілізаційні процеси в сучасному полікультурному світі. У таких умовах набуває особливої актуальності питання оновлення змісту та вдосконалення професійної підготовки фахівців аграрної галузі в контексті гуманістичної парадигми вищої освіти, одним із напрямів якої є формування полікультурної особистості. Інтерес до питань забезпечення полікультурної освіти студентів аграрних закладів вищої освіти обумовлений не лише процесами глобалізації та євроінтеграції, але й потребою в обміні досвідом, здобутками,

інформацією, взаємодії, вирішенні спільних проблем, що має на меті підвищення якості суспільного життя.

Особливе місце в полікультурній освіті молоді посідають ЗВО, тому освітня діяльність сучасних аграрних ЗВО охоплює студентів різних етносів та культур, спрямовує їх на конструктивну міжкультурну взаємодію, вироблення та засвоєння спільних особистісних надбань, протистояння расизму, ксенофобії, міжконфесійній та міжетнічній ворожнечі. Реформування системи вищої освіти в Україні зосереджене на культуроцентричній парадигмі, що передбачає запровадження нових підходів до підготовки студентської молоді в аграрних ЗВО. Реалізація ідей полікультурності позитивно позначається на гармонійному розвитку майбутніх фахівців аграрної галузі, виховує в них толерантне ставлення до інших етносів та народів, сприяє встановленню добросусідських відносин, ефективному вирішенню конфліктних ситуацій, налагодженню діалогу культур і взаєморозумінню. Метою виховання полікультурної особистості є формування полікультурної компетентності, із набуттям якої майбутні фахівці аграрної галузі на стійкому рівні демонструють толерантне ставлення до культурних відмінностей етнофорів, розуміють повною мірою національні й загальнолюдські цінності, уміють конструктивно взаємодіяти в сучасному полікультурному світі.

Проблемам підготовки висококваліфікованих фахівців присвятили праці В. Вихрущ, О. Галус, Р. Горбатюк, Р. Гуревич, Т. Завгородня, Л. Зданевич, І. Зязюн, Г. Калетнік, В. Кремень, С. Ніколаєва, О. Мельничук, О. Пехота, О. Пометун, Л. Романишина, С. Сисоєва, В. Тимкова, Н. Теличко, І. Шоробура, І. Ящук та інші. Окремі аспекти підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності розглянули С. Заскалета, Н. Костриця, В. Манько, В. Мирось, М. Пригодій, В. Свистун та інші. Теоретичне обґрунтування полікультурної освіти здійснили Е. Ананьян, Р. Антонюк, М. Байрам, Дж. Бенкс, В. Бойченко, Л. Гончаренко, Я. Гулецька, Н. Жорняк, І. Іванюк, О. Ковальчук, О. Кондратьєва, В. Кузьменко та інші.

Значущість висунутої проблеми, низький рівень її теоретичної та методичної розробленості, потреба суспільства в толерантних

молодих людях, здатних до діалогу, суперечності, які можна подолати, зумовили вибір теми дослідження. Крім того, аналіз теорії та практики професійної підготовки майбутнього фахівця аграрної галузі дозволив виявити низку суперечностей, які подано на слайді.

Мета дослідження полягає в теоретико-методологічному й методичному обґрунтуванні, розробці педагогічної технології формування полікультурної компетентності студентів аграрних ЗВО. Мету було конкретизовано завданнями дослідження. Відповідно до завдань дослідження нами:

- шляхом аналізу наукової літератури уточнено стан розробленості полікультурної освіти у філософії, культурології, психології та педагогіці;

- обґрунтовано теоретико-методологічні засади полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі;

- з'ясовано, що методологія полікультурної освіти студентів аграрних ЗВО ґрунтується на концепціях мовної полікультурної освіти, взаємозв'язку мови й культури, мультиперспективного навчання, культурних розбіжностей, соціального навчання, неофрейдистській концепції, теорії самодетермінації, теорії розвивального навчання;

- здійснено аналіз стрижневого для полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі поняття «культура», розкрито її сутність в історико-педагогічній ретроспективі;

- визначено основні функції культури: гуманістичну, інформативну, гносеологічну, комунікативну, нормативну, аксіологічну, сигніфікативну, праксеологічну. Серед детермінантів її функціонування та розвитку виокремлено: наступність, стійкість у передачі культурних традицій, самобутність та унікальність, єдність національного й загальнолюдського.

- встановлено, що багатоманітність підходів до трактування культури зумовлена міждисциплінарністю цього феномена, досліджуючи проблематику якого, активно використовують досягнення антропології, культурології, лінгвокультурології, етнології, соціології, комунікативної лінгвістики, теорії систем, семіотики й теорії інформації.

На підставі вивчення вітчизняного й зарубіжного досвіду

установлено, що фундаментальною основою культурологічної парадигми освіти слугують філософські концепції про духовну діяльність і розвиток людини, взаємозв'язок культури та моралі особистості, освіти й культури. Сформульовано визначення терміну «парадигма» як сукупності змістовно інтегрованих педагогічних ідей і теорій, що характеризують стан освіти в конкретну історичну епоху та окреслюють теоретико-методологічні основи педагогічного дослідження.

Структурно-функціональні компоненти культурологічної парадигми освіти студентів аграрних ЗВО становлять систему знань, умінь і навичок, що актуалізуються на певному етапі суспільного життя; усвідомлення людиною культурної різноманітності та шляхів особистісного саморозвитку в процесі засвоєння культури; цінності освіти в соціумі; уявлення про місце та образ фахівця аграрної галузі як носія культури і знань під час здійснення сільськогосподарської діяльності та стажування на зарубіжних аграрних підприємствах; принципи кодування й трансляції інформації.

У становленні культурної особистості майбутніх фахівців аграрної галузі провідну роль відіграє полікультурна освіта, спрямована на формування полікультурної компетентності. Культурологічна парадигма освіти в професійній підготовці студентів аграрних ЗВО втілюється в рівноправній взаємодії всіх учасників освітнього процесу; інтеграції змісту навчальних модулів освітніх програм підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі, пов'язаних із культурою; формуванні в майбутніх фахівців аграрної галузі внутрішньої мотивації до пізнання культури інших народів; розвитку аналітичних умінь, потрібних для зіставлення й порівняння культурних явищ, ментальності та способу життя інших етносів; готовності до налагодження міжкультурної взаємодії та виконання ними функціональних обов'язків в полікультурному середовищі.

Здійснено огляд нормативно-правового підґрунтя полікультурної освіти: Конституція України (1996 р.), закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), Концепція національно-патріотичного виховання молоді (2016 р.), Стандарт вищої освіти України (2016 р.), Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року (2014 р.), Концепція розвитку освіти України на період

2015–2025 років (2014 р.), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013 р.), Тимчасова навчальна програма «Іноземна мова» для вищих навчальних аграрних закладів (2015 р.). Зокрема, у державних документах задекларовано, що полікультурній освіті відводиться роль громадянського консолідаційного фактора, який має надзвичайно обнадійливі перспективи в контексті інтеграції українського полікультурного суспільства в європейський освітній простір. З'ясовано, що проблема полікультурної освіти студентів аграрних ЗВО в контексті інноваційного розвитку, яка постала перед національною системою вищої освіти, потребує узгодження її моделі із сучасною концепцією сталого розвитку, оновлення змісту, методів, принципів навчання і виховання.

Мета такої модернізації полягає в підвищенні якості освіти до загальноєвропейського рівня, переорієнтації закладів освіти на задоволення освітніх потреб і попиту на ринку праці, підвищенні конкурентоспроможності аграрних ЗВО та їхніх випускників. Зокрема, серед основних напрямів реформування професійної підготовки фахівців аграрної галузі виокремлюють: загальнопланетарний глобалізм фахового навчання; гуманізацію й демократизацію професійної підготовки, які стали нині водночас провідними тенденціями її реформування та розвитку; культурознавчу соціологізацію та екологізацію змісту професійної підготовки фахівців аграрної галузі; міждисциплінарну інтеграцію; орієнтацію професійної підготовки фахівців аграрної галузі на безперервність, тобто надання можливості навчатися впродовж усього життя.

На основі теоретичного аналізу філософських і психолого-педагогічних джерел й емпіричного досвіду конкретизовано сутність і структуру полікультурної компетентності студентів аграрних ЗВО, яка визначається як інтегративна якість особистості, до складу якої входять полікультурні знання, уміння, навички, професійно-особистісні мотиви, ціннісні орієнтації, досвід, правила поведінки, соціальні норми, які дозволяють їм розв'язувати професійні завдання та конструктивно взаємодіяти в сучасному багатокультурному світі із представниками різних іноземних компаній у процесі виконання

ними функціональних обов'язків й успішно реалізовувати завдання вітчизняного агропромислового комплексу. Виокремлено чотирикомпонентну структуру полікультурної компетентності студентів аграрних ЗВО: мотиваційно-ціннісний, особистісний, когнітивно-гносеологічний, операційно-діяльнісний компоненти. Визначено критерії, показники та рівні сформованості полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі: *мотиваційно-ціннісний компонент* (мотиваційний критерій, показники: усвідомлення майбутніми аграрниками ціннісних аспектів сільськогосподарської діяльності; прагнення до виробленням нових знань, умінь і навичок, мотивація самовдосконалення полікультурних та іншомовних умінь і навичок); *особистісний компонент* (результативно-діяльнісний критерій, показники: інтернальність; терпимість; рефлексивність; відкритість; суб'єктність); *когнітивно-гносеологічний компонент* (змістово-методичний критерій, показники: інтелектуальна ініціатива в різних видах мовленнєвої діяльності; країнознавчі знання, знання вербальних і невербальних засобів спілкування); *операційно-діяльнісний компонент* (організаційний критерій, показники: готовність до вияву полікультурної компетентності в професійній діяльності; уміння вести діалог культур; здатність імпровізувати під час міжкультурної комунікації; адекватна інтерпретація поведінки етнофорів та їхніх дій).

Виявлено та схарактеризовано фрагментарний, ситуативний і стійкий рівні сформованості полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі в системі професійної підготовки в аграрних ЗВО. Встановлено взаємозв'язки між компонентами та суб'єктами освітнього процесу; критеріями і теоретико-методологічними засадами дослідження; критеріями й орієнтирами визначення результативності формування полікультурної компетентності.

Дослідженням установлено, що формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі розуміють як важливу складову загальної фахової підготовки, результатом якої є позитивне ставлення до професії, інтерес і повага до інших народів, їхньої специфіки, усвідомлення внеску полікультурності в загальну

культуру, потреба активно взаємодіяти й вивчати не лише культуру та історію українського народу. Розроблено концепцію полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі як теоретичну основу формування полікультурної компетентності з урахуванням особливостей професійної підготовки в аграрних ЗВО. Результати аналізу формування полікультурної компетентності показали, що концепти полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі підпорядковані групам чинників: педагогічним, культурним, інформаційно-технологічним, соціально-політичним.

Детерміновано рівні вияву концепції на методологічному, теоретичному і практичному рівнях. На методологічному рівні визначалися взаємозв'язки загальнонаукових і специфічних підходів методології до формування полікультурної компетентності студентів аграрних ЗВО, як-от: системного, акмеологічного, синергетичного, культурологічного, комунікативного, лінгвокраїнознавчого, аксіологічного, компетентнісного, особистісно-зорієнтованого.

На теоретичному рівні визначено психолого-педагогічні ідеї, основні поняття, дефініції, явища, які розкривають сутність і структуру полікультурної освіти, сприяють обґрунтуванню педагогічної технології формування полікультурної компетентності студентів аграрних ЗВО.

Практичний рівень полікультурної освіти полягав у прикладній реалізації всіх складників педагогічної технології формування полікультурної компетентності студентів аграрних ЗВО шляхом реалізації педагогічних умов та дослідження її ефективності.

Теоретично обґрунтовано педагогічну технологію формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі. Упровадження авторської педагогічної технології детермінує ефективність дидактичного процесу з формування полікультурної компетентності студентів аграрних ЗВО. Педагогічна технологія формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі – це наукове проектування й відтворення, що гарантує успіх педагогічних дій. Вона передбачає: спеціально організоване цілепокладання, що уможливорює об'єктивний контроль якості полікультурного навчання; попереднє проектування освітнього процесу з подальшим відтворенням цього проекту на практиці; вибір

оптимальних форм, методів і засобів формування полікультурної компетентності студентів аграрних ЗВО; організацію оперативного зворотного зв'язку, що дозволяє своєчасно та швидко коректувати педагогічний процес. Було враховано, що розвиток психічних якостей людини проходить низку послідовних етапів: мотиваційно-організаційний, операційно-когнітивний, діагностично-орієнтувальний, аналітико-результативний.

Вибір і професійна реалізація педагогічних технологій детермінують ефективність дидактичного процесу. Орієнтація на технологічний підхід у практичному застосуванні арсеналу педагогіки передбачає певну технологічність форм і методів навчання з погляду їхньої структури, моделювання та проектування навчального процесу – окреслення педагогічної мети.

Педагогічна технологія формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі – це наукове проектування й відтворення, що гарантує успіх педагогічних дій. Вона передбачає: спеціально організоване цілепокладання, що уможливорює об'єктивний контроль якості полікультурної освіти; попереднє проектування освітнього процесу з подальшим відтворенням цього проекту на практиці; вибір оптимальних форм, методів і засобів формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі; організацію оперативного зворотного зв'язку, що дозволяє своєчасно та швидко коректувати педагогічний процес.

Головними структурними складниками педагогічної технології є: концептуальний, змістовий й процесуальний. Ураховуючи основні складники навчальної діяльності, визначено етапи впровадження педагогічної технології формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі: мотиваційно-організаційний, операційно-когнітивний, діагностично-орієнтувальний, аналітико-результативний. Кожен із етапів має певні особливості та характерні для них засоби і методи.

Метою мотиваційно-організаційного етапу є активізація певних фонових полікультурних знань майбутніх фахівців аграрної галузі, які потрібні й достатні для сприйняття інших культур, усунення смислових і соціокультурних перешкод, подолання стереотипів,

стимулювання критичного мислення, пробудження їхнього інтересу до культурних цінностей, національних звичаїв, традицій тощо. До прикладу, на цьому етапі реалізація зазначеної педагогічної технології проводилася так: на заняттях з іноземної мови презентували такі заходи: тема «Англійська мова як засіб міжнародного спілкування» за допомогою комплексу вправ за принципом «круглого столу», «Що надає мові статус глобальної?», мозковий штурм «Політична система Сполученого Королівства», круглий стіл «Полікультурні міста», лекцію-діалог «Основні поняття етнокультурології: етнос – етнічність, етнічна – народна – традиційна – національна культура» та ін. На заняттях з історії української державності широкого застосування набули лекція-концерт для розкриття теми «Державотворчі традиції на території України в стародавню добу», лекція-діалог «Українська національна боротьба: козацько-гетьманська держава», круглі столи «Відродження ідеї українського національного самовизначення та державності в ХІХ ст.», «Київська Русь в українській і світовій історії». На заняттях української мови за професійним спрямуванням проводили лекцію-прес-конференцію «Мова і мовлення в житті людини і суспільства», лекцію-візуалізацію «Українська мова – державна мова України, національна мова українського народу» та ін. На заняттях правової культури особистості використовували лекції-консультації для викладу теми «Поняття правової культури, її функції», «Зміст правової культури» та ін.

Отже, на мотиваційно-організаційному етапі реалізуємо першу педагогічну умову дієвості педагогічної технології формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі – упровадження інтерактивних методів навчання з метою підвищення внутрішньої мотивації пізнавальної діяльності.

Операційно-когнітивний етап є процесом безпосереднього ознайомлення зі специфікою культур інших країн. Його головною метою постає осмислення студентами сутності культурних процесів, розуміння культури як складника системи взаємопов'язаних елементів. Він передбачає набуття майбутніми фахівцями аграрної галузі достатнього рівня сформованості полікультурної компетентності, яка надасть їм можливість успішно виконувати

професійні обов'язки в умовах культурної інтеграції нашої держави у світове співтовариство. Операційно-когнітивний етап охоплював такі теми занять з іноземної мови: «Культурні особливості та національна ідентичність», «Типові стереотипи про британців», «Американський стиль життя», «Британські звичаї та традиції», «Американські свята та проведення дозвілля», «Традиційні страви у Великобританії», «Студентське життя» тощо. На заняттях етнокulturології розглядали теми: «Етнічна свідомість і традиція як чинники етнокulturального процесу», «Етнопсихологія», «Етнічні міфологеми, архетипи, стереотипи», «Дослідження національно-культурної та етнічної свідомості сучасного українця» та інш. Основними методами було обрано: дискусії, імітаційно-рольові ігри, колаж, круглі столи, тренінг «Основи творчого письма», колективна записна книжка, бесіди, соціальні проекти, опитування, культурні експедиції, діалоги, екскурсії, фестивалі, віртуальні подорожі країнами Європи.

На діагностично-орієнтувальному етапі вагома роль відводиться написанню творчих проектів, прес-конференціям, презентаціям тез доповідей, імпрровізації в міжкультурній взаємодії, дебатам, евристичному діалогу Сократа, методу «мозкового штурму», методу індивідуального «мозкового штурму», методу «монолог винахідника», методу контрольних запитань (далі – МКЗ) Т. Ейлоарта, довільному вибору слів, методу галереї, прогресивній абстракції, методу шести капелюхів мислення за Едвардом де Боно, дискусії «Що таке культура?», «Переваги та недоліки спілкування в соціальних мережах», «Чому молодь приєднується до субкультур?», моделюванню комунікативних ситуацій на теми: «Система освіти у Великобританії», «Культура у вищих навчальних закладах», «Британський та американський побут», «Традиційні американські цінності та вірування», «Етикет», «Культура мови», «Культура поведінки» тощо. У цьому випадку має місце узагальнення, систематизація та корекція сформованих професійних знань, умінь, навичок. Завдання діагностично-орієнтованого етапу зводяться до: виявлення обсягу, глибини і якості сприйняття полікультурного матеріалу; визначення недоліків у знаннях й окреслення шляхів їхнього усунення; діагностування ступеня відповідальності майбутніх фахівців аграрної галузі.

Аналітико-результативний етап передбачає використання таких методів, як аналіз дерева релевантності, метод Уолта Діснея, причинно-наслідкова діаграма, «створення нарисо-самохарактеристики», євровікторина, контент-аналіз текстів та відеороликів, аналіз ситуацій міжкультурної взаємодії, портфоліо, захист наукових проєктів, виступ на всеукраїнській науково-практичній конференції «Мова, культура та освіта», проєкти «Бренд Україна» та «Єдність у різноманітності», тести на полікультурну обізнаність «English Culture Tests», анкетування на визначення полікультурного досвіду взаємодії «Multicultural Experiences Questionnaire» тощо. Провідну роль відігравала педагогічна умова – застосування електронного навчально-методичного комплексу формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі, насамперед відео- й аудіоматеріали, євровікторина, електронне тестування, що уможливило об'єктивну оцінку полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів полікультурної освіти студентів аграрних ЗВО. Подальшого розроблення потребує низка аспектів порушеної проблеми: компаративний аналіз реалізації полікультурної освіти на законодавчому рівні в Україні та зарубіжних країнах, створення різнорівневої системи полікультурної освіти та диференціація завдань за специфікою окремих спеціальностей; з'ясування можливостей запровадження полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі під час математичної та природничо-наукової підготовки.

Література:

1. Кравець Р. А. Теоретичні і методичні основи полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі : моногр. Вінниця : Планер, 2017. 434 с.

Збірник містить матеріали науково-практичної конференції викладачів і студентів «Мова, культура та освіта». Доповіді відображають широкий спектр досліджень із галузей мовознавчої, культурологічної та педагогічної наук: методика викладання та інноваційні технології навчання, культурологічна парадигма освіти, новітні напрямки у сучасному мовознавстві, реформування системи професійної та довузівської підготовки. Представлені доробки учасників конференції можуть бути корисними для викладачів, учителів, наукових працівників, аспірантів, магістрантів, студентів та всіх, хто цікавиться питаннями підвищення якості освіти.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНЬСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ВИКЛАДАЧІВ І СТУДЕНТІВ
МОВА, КУЛЬТУРА та ОСВІТА**

(посвідчення № 65 від 09 лютого 2018 року УІНТЕІ)

19 квітня 2018 року

Видання здійснюється в авторській редакції

Адреса: Україна, 21000, м. Вінниця, вул. Пирогова, 3; 5 корпус

Редакція: ВНАУ, кафедра української та іноземних мов

Ел. адреса кафедри: language@vsau.vin.ua

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, ілюстрацій, власних імен та інших відомостей.